

KÚRIA

Bfv.I.680/2015/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év szeptember hó 1. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A hamis vád büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.B.30.224/2013/78. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 26.Bf.5900/2014/34. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2013. november 21. napján kihirdetett 7.B.30.224/2013/78. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki hamis vád büntetében [1978. évi IV. törvény 233. § (1) bekezdés, (2) bekezdés]. Ezért öt év öt hónap - végrehajtásában három év próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre, és szolgálati viszonyának megszüntetésére ítélte. Rendelkezett továbbá a felmerült bűnügyi költség viseléséről.

A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 2015. február 13. napján jogerős 26.Bf.5900/2014/34. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta; a terhelt cselekményét az 1978. évi IV. törvény 233. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő hamis vád büntettének minősítette. A szabadságvesztés felfüggesztésének próbaidejét kettő évre mérsékelte. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A bíróság jogerős ítélete ellen a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt jogszabályi hivatkozás nélkül, tartalmát tekintve a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja alapján.

A terhelt az eljárási szabálysértések körében sérelmezte, hogy az igazságügyi elmeorvos szakértő kirendelésére vonatkozó határozatot részére nem kézbesítették. Ezért a védekezésre nem tudott kellően felkészülni, így sérült a fegyverek egyenlőségének elve. Álláspontja szerint a vele szemben emelt vád nem volt törvényes, és kétségbe vonta a Központi Nyomozó Főügyészség hatáskörét és illetékességét mind a vádemelésre, mind pedig a vád képviselőjére vonatkozóan. Vélekedése szerint a Budapesti Nyomozó Ügyészség lett volna jogosult a vádemelésre, illetve a képviselőre. A vádirat nem tartalmazza szabályszerűen a vádhatóság hatáskörét és illetékességét, ezért az nem törvényes.

Mindemellett sérelmezte, hogy tanúkihallgatás előtt nem volt törvényes figyelmeztetés, míg a védekezését nem ellenőrizték le, hanem azt elutasították.

Az ügyben eljáró igazságügyi orvosszakértő elfogult volt, ezért szakvéleményei objektíve valótlannak tartandók, magatartása jogellenes.

Az eljáró bíróság nem volt törvényesen megalakítva, mivel az ítéletet meghozó „katonai tanács” egyes bíróként hozott döntést, ami jogsértő és megalapozatlan, mert két katonai ülnök alkalmazására nem került sor.

Az eljáró első- és másodfokú bíróság indokolási kötelezettségét súlyosan megsértette, amikor a védekezésével kapcsolatos érveket, illetőleg az általa feltárt ellentmondásokat nem kellően indokolta meg.

Végül eljárási szabálysértésként hivatkozott arra is, hogy az eljáró ügyész a gyanúsított kihallgatása előtt nem figyelmeztette őt a Be. 117. §-ában foglaltakra.

Az anyagi jogszabálysértések körében alapvetően a bíróságok által megállapított tényállást, és a bizonyítékok értékelését támadta, az ítélet indokolásának szinte valamennyi bekezdésével kapcsolatban kifejtette álláspontját.

Más ügyben meghozott döntésre hivatkozással vitatta az elmeállapotára vonatkozó megállapítások helytállóságát.

Ártatlanságát hangoztatta a hamis váddal kapcsolatban, mert a feljelentést nem ő tette meg, ezért még közvetett tette sem lehet a bűncselekménynek. Vitatta továbbá, hogy felesége az ő

ösztönzésére tett volna feljelentést. A hamis vád kapcsán kifejtette, hogy a feljelentést ismeretlen tettes ellen tették, ezért a bűncselekmény megállapításának nincs helye.

Sérelmezte a büntetés-kiszabás során értékelt körülményeket, különösen az általa valótlannak tartott parancsnoki véleményre figyelemmel, amit álláspontja szerint a munkaügyi bíróság ítélete is cáfol.

Mindezekre figyelemmel nem lett volna helye vele szemben katonai mellékbüntetés alkalmazásának.

Végül a bíróságok tévesen alkalmazták a Btk. 2. §-át, mert az új Büntető Törvénykönyv kedvezőbb rendelkezései miatt mentesült volna.

A megtámadott határozatok megváltoztatását és felmentő ítélet meghozatalát indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség BF.797/2015. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt a tényállást támadó részében törvényben kizártnak, egyebekben pedig alaptalannak ítélte, és a sérelmezett határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.

Utalt rá, hogy az alkalmazott joghátrány kizárólag anyagi jogi szabályszegés esetén bírálható felül. Nem sérültek a törvény időbeli hatályával kapcsolatos anyagi jogi rendelkezések sem, kifejtve azt, hogy a terhelte miért kedvezőbbek az elkövetéskor hatályos Btk. rendelkezései.

A szolgálati viszony megszüntetésének feltételei mind az elbíráláskor, mind az elkövetéskor hatályos Btk. rendelkezései szerint fennállanak.

A vád mind tartalmi, mind formai ismérveiben a törvényes vád jogszabályi követelményeinek megfelel. A vád törvényességét nem érinti, hogy a nyomozás szabályait megtartották-e, illetőleg, hogy a vád törvényesen beszerzett és ellenőrzött bizonyítékokon alapul-e. Az eljáró bíróságok pedig eleget tettek indokolási kötelezettségüknek.

A terhelt által kifogásolt szabályszegések nem tartoznak az eljárási törvényben tételesen felsorolt eljárási szabálysértések körébe, ezért felülvizsgálatra nem adnak alapot.

A terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára írásban benyújtott észrevételeiben a felülvizsgálati indítványban foglaltakat változtatlanul fenntartotta, és további relatív eljárási szabálysértésekre, valamint a mentesítés elmaradására hivatkozással ismételten felmentő ítélet meghozatalát indítványozta.

A Kúria a terhelt felülvizsgálati indítványát a Be. 424. § (1) bekezdése szerint tanácsülésen bírálta el. A Be. 423. § (4) bekezdésében írtaknak megfelelően a felülvizsgálati indítványban megjelölt okokra volt figyelemmel; emellett tekintettel volt ugyanezen törvényhely (5) bekezdése alapján a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt - és az indítványban nem hivatkozott egyéb - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező esetleges eljárási szabálysértésekre is.

Ilyen eljárási szabálysértést nem észlelt. Az indítványnak az eljárási szabálysértésekre vonatkozó hivatkozásait részben törvényben kizártnak, részben megalapozatlannak találta.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság a határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

E törvényi feltételek közül a felülvizsgálatot a törvényes vád hiánya, illetőleg az indokolási kötelezettség megsértése alapozhatná meg.

A Be. 373. § (1) bekezdés I. c) pontja alapján az ítélet hatályon kívül helyezésének és az eljárás megszüntetésének van helye, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el.

A vád akkor törvényes, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.

A törvényes vád minimális tartalmi követelménye, hogy meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt kezdeményezze a bírósági eljárás lefolytatását. Amennyiben ezek nem teljesülnek, nincs helye bírósági eljárás lefolytatásának.

A Be. 2. § (2) bekezdése alapján a vád akkor törvényes, ha az alaki legitimációval rendelkező vádló a bírósághoz benyújtott indítványában meghatározott személy, büntető törvénybe ütköző, konkrét cselekménye miatt a büntetőeljárás lefolytatását kezdeményezi. A vád anyagi jogi megalapozottsága pedig a vád törvényessége szempontjából közömbös (EBH2014.B.17.).

A vád tárgyává tett cselekmények történeti tényállásának a leírása határozza meg a vád kereteit, és ezen keresztül vizsgálható a törvényes vád megléte. A vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi

tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét és idejét, stb. (1. BK vélemény).

A következőkes bírói gyakorlat szerint a vád törvényességét a vádemelést megelőző szakasz (nyomozás) esetleges hiányosságai nem érintik (EBH2011.2299.).

A törvényes vád követelménye nem a vádelőkészítés, hanem - annak következménye - a benyújtott vád alapján vizsgálandó. Ezért a vádemelésre jogosultság (alaki legitimáció) vizsgálata sem terjedhet ki a vádelőkészítés (nyomozási, vádemelési) szakaszának vizsgálatára. Az pedig a törvényes vád alaki feltételeit vizsgálva megállapítható, hogy a vádiratot benyújtó ügyész a hatáskörét nem sértette-e meg. A bíróság az ügyész vádemelésről való döntését nem bírálhatja felül, jogkörébe a benyújtott vád (alaki és tartalmi szempontból való) alkalmasságáról, valamint magáról a vádról való döntés tartozik.

A Központi Nyomozó Főügyészség 1.Nyom.255/2011. számú vádirata a Be. 2. § (2) bekezdésében foglalt valamennyi feltételnek megfelelően tartalmazza a büntető törvénybe ütköző magatartás törvényi leírását, a terhelt cselekvőségét.

A törvényes vád hiányára történő hivatkozás ezért alaptalannak bizonyult.

A Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontja alapján a felülvizsgálati indítványban hivatkozott eljárási szabálysértés akkor valósul meg, ha a megtámadott határozat oly mértékben hiányos, hogy nem állapítható meg belőle mire alapította a bíróság a döntését a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése, vagy a büntetés kiszabása, illetőleg az intézkedés alkalmazása körében.

E felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértés nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozatokból kitűnik a bíróságnak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, valamint az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját a bűnösséggel, a cselekmény minősítésével, a büntetéssel vagy intézkedéssel kapcsolatban mire alapozta (EBH2011.2387.).

A felülvizsgált ítéletek indokolását tekintve megállapítható, hogy az eljáró bíróságok részletesen számot adtak arról, hogy rendelkezésüket milyen tényállásra alapították, illetve milyen módon vették számba az ezek alátámasztására szolgáló bizonyítékokat. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az

ügydöntő határozat megalapozottságának felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadásának minősül (BH2013.10.).

Ugyanez vonatkozik a jogi indokolással kapcsolatos terhelti álláspontra.

A jogi indokolási kötelezettség megsértése, illetve hiányossága általában nem feltétlenül képez hatályon kívül helyezési okot. Amennyiben a jogi indokolás annyira hiányos, hogy nem állapítható meg belőle még jogi következtetés útján sem, hogy milyen jogszabályon alapul valamely büntetőjogi főkérdésben hozott döntés, akkor állapítható meg a feltétlen eljárási szabálysértés.

Jelen ügyben azonban az eljárt bíróságok pontosan és részletesen adtak számot, hogy a terhelt bűnösségét miért állapították meg a hamis vád büntetében. Az erre történő hivatkozás ezért alaptalan.

A Be. 373. § (1) bekezdés II. a) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés valósul meg, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva.

A terhelt tévesen hivatkozott arra, hogy a katonai mellékbüntetés kiszabására figyelemmel vele szemben a bíróság katonai tanácsának kellett volna eljárnia, illetve katonai ülnök részvétele lett volna kötelező.

A terhelt terhére rótt cselekménye - rendőri mivolta ellenére - sem minősül katonai bűncselekménynek, ezért vele szemben a katonai büntetőeljárás lefolytatásának nem volt helye.

A teljesség kedvéért szükséges utalni arra is, hogy az 1978. évi IV. törvény 233. § (2) bekezdése alapján a terheltnek felrótt bűncselekmény büntetési tétele öt évig terjedő szabadságvesztés. A Be. 14. § (1) bekezdés a) pontja alapján pedig a bíróság akkor jár el két ülnökből és egy hivatásos bíróból álló tanácsban, ha a bűncselekményre a törvény nyolc évi, vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel.

Mindezekre figyelemmel **a** terhelttel szemben törvényes összetételű bíróság járt el.

A terhelt felülvizsgálati indítványában, valamint annak kiegészítésében sérelmezett, további eljárási szabálysértések - megvalósulásuk esetén - relatív eljárási szabálysértésnek minősülnek.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján felülvizsgálat alapjául kizárólag a törvényben felsorolt feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező ügynevezett abszolút eljárási szabálysértés esetén van helye. E szabálysértések törvényi köre nem bővíthető, ezért a Kúria

azokkal érdemben nem foglalkozott.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

A felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, és a felülvizsgálati indítványban ez a tényállás nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés]; miként bizonyításnak sincs helye. A bizonyítékok eltérő értékelésére, eltérő következtetések levonására, vagy ilyen célból az ítélet hatályon kívül helyezésére törvényes lehetőség nincs.

A felülvizsgálat során a vitatott jogkérdések is kizárólag a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján bírálhatók el, mivel a felülvizsgálat a jogerős ügydöntő határozat elleni jogi - nem ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja.

Nem vizsgálható ezért a tényállás megalapozottsága, és nincs mód az esetleges hiányosságok kiküszöbölésére. Nem támadható a bíróság ténymegállapító tevékenysége és a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem.

A felülvizsgálati indítvány az előzőekben idézett törvényi rendelkezéseket figyelmen kívül hagyva túlnyomó részt a bíróság ítéletének indokolási hiányosságait, illetőleg bizonyíték-értékelő tevékenységét sérelmezi, amikor is a bizonyítási eszközöket értékeli, és arra hivatkozik, hogy ő ismeretlen tettes ellen tett feljelentést, valamint nem ő ösztönözte a feleségét a feljelentés megtételére.

Az irányadó tényállás szerint **a terhelt**, az őt meglátogató feleségének a rendőrség fogdján valótlanul állította azt, hogy a nyomozó ügyészségen foganatosított kihallgatása során őt életveszélyesen megfenyegették, és feleségének megmutatott a bal combjának hátsó felületén egy vérömlenyos sérülést. Ezt követően levelet írt feleségének, és kérte, hogy azt továbbítsa a rendőrségi szakszervezet főtitkárának, egyben részére adjon meghatalmazást a képviselőre. A levélben valótlanul azt állította, hogy őt a nyomozó ügyészségen egy gumibottal két alkalommal erőteljesen megütötték. Mindezt azért közölte a feleségével, hogy a nyomozó ügyészség vezető ügyésze ellen büntetőeljárást kezdeményezzen. A terhelt felesége a kérésnek megfelelően levelet írt a rendőrségi szakszervezet főtitkárának, valamint panasszal fordult a Legfőbb Ügyészséghez. Ebben megismételte a terhelt által vele írásban közölt valótlan tényállításokat. A fenti beadványok alapján az ügyben a Központi Nyomozó Főügyészség kényszervallatás büntette miatt nyomozást rendelt el.

A Központi Nyomozó Főügyészséghez címzett, és postára adott, valamint a Legfőbb Ügyészségre érkezett beadványában hamisan vádolta a nyomozó ügyészség vezető ügyészét azzal, hogy a nyomozó ügyészség előtt folyamatban volt büntetőeljárásban őt annak érdekében, hogy beismerő vallomás tételére kényszerítse, gumibottal bántalmazta, valamint megfenyegette azzal, hogy kinyírja a családját és gyermekeit.

A terhelt a Központi Nyomozó Főügyészségen történt tanúkihallgatása alkalmával a nyomozó ügyészség vezető ügyészére vonatkozó írásbeli beadványában közölt valótlan tényállításokat megismételte, és azzal egészítette ki, hogy a vezető ügyész egy gumibotnak látszó tárggyal, két erőteljes ütéssel mért bal combja hátsó felére.

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint nem kizárólag a felesége által előterjesztett beadványban került sor a valótlan tények állítására, hanem ezt a terhelt tanúkénti kihallgatása során a hatóság előtt megismételte.

Az 1978. évi IV. törvény 233. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a hamis vád bűncselekményét az követi el, aki a hatóság előtt más bűncselekmény elkövetésével hamisan vádol.

A hamis vád bűncselekményéhez megkívánt valótlan tartalmú vádolást a törvény alakszerűséghez nem köti, az bármilyen formában és elnevezéssel megtörténhet, feltéve, hogy a hamis tartalom konkrétan megjelölt személy által elkövetett, konkrétan körülírt bűncselekményre utal. Mindebből következik, hogy a vádolás bármilyen formában, szóban, írásban, telefonon és bármilyen elnevezéssel megtörténhet (BH2008.208.).

A bűncselekmény veszélyeztető jellegű és eshetőleges szándékkal is megvalósítható; befejezettségéhez elegendő, ha az elkövető felismeri, hogy a passzív alany ellen büntetőeljárás indulhat, végül annak sincs jelentősége, hogy utóbb a terhelt ellen indított büntetőeljárást megszüntették (BH2001.97.).

Mindezek alapján nem csak a terhelt felesége által tett bejelentésnek van jelentősége a hamis vád megállapíthatósága szempontjából, hanem a tényállásban foglalt azon megállapításnak is, hogy a terhelt valótlan állításait tanúkihallgatása során a Központi Nyomozó Főügyészségen megismételte.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján felülvizsgálatnak helye van többek között akkor, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak. A kiszabott büntetés felülvizsgálatára önmagában nem, hanem csak akkor van lehetőség, ha a cselekmény törvénysértő

minősítése vagy a büntetőjog más szabályának megsértése miatt szabtak ki törvénysértő büntetést, vagy alkalmaztak törvénysértő intézkedést, illetve ezek neme és mértéke a Büntető Törvénykönyv valamely, mérlegelést nem tűző rendelkezésébe ütközik (BH2012.239.).

Az előzetes mentesítés hiányát kifogásoló érvelés is alaptalan, mert a felülvizsgálat körében nem támadható a bíróság azon mérlegelő tevékenysége, amelynek kapcsán az előzetes mentesítésre a terheltet érdemesnek tekintette vagy sem.

A Kúria nem találta alaposnak a katonai mellékbüntetés alkalmazását sérelmező részében sem a felülvizsgálati indítványt.

A szolgálati viszony megszüntetésére az 1978. évi IV. törvény 132. §-a alapján akkor kerülhet sor, ha az elkövető a szolgálatra méltatlanná válik. Az eljáró bíróságok részletes indokát adták annak, hogy az elbírált cselekmény miatt miért látták szükségesnek e mellékbüntetés alkalmazását.

A törvény időbeli hatályával kapcsolatban a Btk. 2. §-ában foglalt rendelkezéseket - miként arra átiratában a Legfőbb Ügyészség is utalt - az eljáró bíróságok nem sértették meg.

A Btk. 2. § (1) bekezdése alapján a bűncselekményt az elkövetése idején hatályban lévő Büntető Törvénykönyv szerint kell elbírálni. A (2) bekezdés szerint, ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új büntető törvényt kell alkalmazni.

A következőkes bírói gyakorlat szerint a Btk. 2. § téves alkalmazása csak akkor felülvizsgálati ok, ha az kihatott a bűnösség megállapítására, vagy törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte (BH2014.293.).

A cselekmény elbírálásakor hatályban lévő 2012. évi C. törvény 268. § (2) bekezdése alapján a minősített hamis vád büntetési tétele egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Az elbíráláskori Btk. a cselekmény büntetési tételének alsó határát magasabban állapította meg, mint az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény, ezért az új Btk. alkalmazására nem kerülhetett sor.

A Kúria mindezekre figyelemmel a terhelt részben törvényben kizárt, részben alaptalan felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és a megtámadott határozatokat a Be. 426. § alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a

felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az ismételt felülvizsgálati indítvány benyújtásával összefüggő tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy ez esetben a Kúria a Be. 421. § (3) bekezdése alapján az indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2015. szeptember 1.

*Dr. Csere Katalin s.k. a tanács elnöke, dr. Csák Zsolt s.k. előadó
bíró, dr. Vaskuti András s.k. bíró*

*A kiadmány hitelével:
TóthLné
bíróági tisztviselő*